

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԳԵՂԵՍԻՍ

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ՄԻԼԻՅԷ ԲՕԼԻԹԻՔԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷՅԷ

ՄԻԻԹԱՍԼԼԻԳ ԴԱՁԷԹԱ

ՆՈՒՄԵՐՈ 271 ՃՈՒՄԱ ԷՐԹՆՍԻ

ԻԻՉԻՆՃԻՒ ՍԷՆԷ

19 ՕԴՈՍՈՍ 1872

Սէտայը Հաղըդէթ շիմարիք հափթատա իւշ տէֆա եանի Սալը, Բէնջէնպիւհ Վէ Ջումաա էրթէսի կիւնէրի քէպիր նիւսիէ իլէ նէշը օլունաճազ : Դաղէթոնըն Ապոնաթը Սէնէվի 6 . Ալթը այլըղը 3 պուշուդ Վէ իւշ այլըղը 2 մէճիտիյէ Վէ պէհէր նիւսիէսի 40 փարա տըր : Թաշրալար իշին բոսթա իւնրէթի զամմ օլունուր : Ապոնաթըն Թարիիսի պէհէր այլըն պիրինտէն եախոտ օն պէշինտէն իթիպար օլունաճազ տըր : Դաղէթայա տէրն օլունաճազ իշին կէօնտէրիլէնէք էվրադ Վէ մէքեաթիպ Դալաթատա էլմէնի Բիլիսէսի սօգաղընուա Ն . 19 իլէ մուրազգամ Սէտայը Հաղըդէթ մաթպատառնա իրսալ . Լունուր : Իլանաթըն պէհէր սըրաւը իլք տէֆա 100 փարա , իքինճի տէֆա 60 փարա տըր : Ուղուն նէշրիյաթ իշին այլընճա բաղարըղ օլունուր :

ԱՍԻԹԱՆԷ 19 ՕԴՈՍՈՍ

ՏԱԹԻԼԻՅԷ

Տէվլէթլու Ճէմիլ փաշա հաղըթէթէրինին Բարիսաւն էանայը հարաքէթլէրինտէ , Սթրաղպուրկ թիմուր Կօրու ըս . Թաթիօնունա գատար Բէք չօդ զէվաթ կէ . իպ Վէ Վիէննա սէֆարէթը սէնիյէսի սըրքեաթիպլէրինտէն Բաֆէթ պէյ Վէ Ֆալլօն էֆէնտի իսթիգպալէ կէլիշէր Վէ Վիէննայա թէշրիֆլէրինտէ տէվլէթլու Խալիլ բաշա Վէ Ֆօթիատիս պէյ տա . Խի չըմէնարֆէր մէվգիսինտէ իսթիգպալ իտիւպ պատէհու սէֆարէթլանէյէ պիլ աղիմէ պիր միւտտէթ սօնրա ըէսմի էլ . պիսէսինի լապիս օլունուր հալտէ իմքէ . Թաթօրուն հուզուրունա չըղըպ խայլը վա . զըթ կէօրիւշմիւշլէր տիր :

Ֆէրտաւը կիւնիւ Վիէննատան հարա . քէթ պիրլէ Սուլիսայա վասըլ օլուպ մէմ . լէքէթէյն խարիճիյէ նաղըրը թէրաֆըն . տան իսթիգպալ օլունուպ Վէ տէրազապ Բրէնս Դարը ճէնապլէրինտէ մախսուս օլան վաթօրա Օսմանը սանճաղը չէքիլէրէք , Վէ թաթիֆէլէր սաֆ պէսթէյի սէլամ օլարադ պիւլէնտը ավաղ իլէ « Եաշասըն Սուլթան Ապտիւլ Ազիզ » տէյու տուա Վէ սէնալէր օգունուշլար տըր , պատէհու բաշայը միւ . չարիլէյն Նէմյէ վաթօրլէրինտէն Վօլիա նամ վաթօրա բաքիպէն Վէ Ասիթանէյէ միւթէվէճիւհէն հարաքէթ իտիւպ Բուս . ճուղա վասըլ Վէ անտէ տախի հաղլէրին . տէ ֆէվգէլ տտէ Թաաղիմ Վէ հիւրմէթ օլունուպ Վէ թէշրիֆաթիի խարիճիյէ ու . թուֆէթլու պէյ էֆէնտի տախի միւշարիլէյն բաշահաղըթլէրինի իսթիգպալիլէմիշ տիր :

— Խըտիվի Մըսըր հաղըթլէրինին Տիվան քեաթիպի Թէլաաթ փաշա Տէր

Սաաաթէթէ մուվասըլէթ իթմիշ տիր :

— Սալթանաթը Սէնիյէնին Բարիս սէֆարէթի պիրինճի սըրքեաթիպի Սիւ . լէյման պէյէ Լէթիմ Տօւր նըշանընն Օ . ֆիսիէ ըիւթպէսինտէն պիր գըթասը Վէ սէֆարէթը միւշաղըլիլէյնմանըն սաքէրի աթթաշէսի Հիւսէին էֆէնտիյէ տախի մէգ . քիւր նըշանըն Շէւէնէ ըիւթպէսինտէն պիր գըթասը իթա օլունուր տուր :

— Ագա օլունան օն միլիօն իրալըդ իսթիգրադ սէնէսաթընը իմզալամադ իւղ . ըէ Մալիյէ նէղարէթը ճէլիլէսի թէրա . ֆընտան Լօնտրա սէֆիրի տէվլէթլու Մու . սուրուս բաշայա մէշուրիլէթ վէրիլմիշ տիր :

— Հայտար բաշատան Խլմիտէ գատար Եաթըլմագտա օլան թիմուր Կօլ խաթթը . նըն Մալ թէվէյէ գատար օլան թէրաֆը թէքմիլ օլմաղ իլէ իլլուլուն 13 ինտէ ըէս . մի քիւշատը իճրա օլունաճաղը Վէ մէգ . քիւր ճիհէթտէն պիր գօլ տախի ֆէնէր պաղչէսինտէ սօղրու թէմաիտ իտիլմէսի նաֆիա նէղարէթը ճէլիլէսինտէ գարար վէրիլմիշ օլունուր իշիտիլմիշ տիր :

— Փօր Դիւ Պօֆօրտա օգունուրունա նաղարէն , Սատրաղամհաղըթլէրինին չէհ . ըի մախսուսաթը 730 իրայա Վէ խարիճի . յէ նաղըրընն տախի գըրդ պին զուրուշ մախսուսաթը օլաճաղ իմիշ ,

— Թիւրքէ հրուֆ Վէ իպարաթ Վէ մուհարրիրի Ահմէտ Միտհատ օլուպ Տէվէր նամը իլէ պիր Օսմանը զաղէթասը թապ ու նէշը օլունմայա պաշլանըպ իլք նուս . խէսի մանզուրումուղ օլմուշ տուր , զաղէ . թայը մէգքիւրին միւնտէրիճաթընտան հուրիլէթը Բէրվէրանէ Վէ սէրպէթ Վէ սօղրու սէօյլէմէք էֆքեարլէրինի իլթի . զամ իթմէքտէ օլունուրունտան տէվրին իգթիղասընա կէօրէ , պու տէվրին բաղ .

պէթը ումումիյէյէ մազհար օլաճաղընտան մումալիլէյն Ահմէտ Միտհատ էֆէնտիյի թէպլիպ իտէրիլ , Հայըֆ քի պիր մահ միւտտէթլէ թաթիլ օլմուշ տուր :

— Հէր սէնէ միւթաւ օլունուր Վէչհ իլէ պու սէնէ տախի Պէօլիւք Ատատա կէչէն սաղը կիւնիւ դայըդ Եաթըրը իճրա օլմուշ տուր , սահիլտէ սէյրիճիլէր իշին Եաթըրմըշ օլան իսկէլէլէրին պիր Եըղը . լըպ պէշ օն քիշի տէնիլգէ տէօքիւմիւշլէր իտէ տէ քեաթիֆէսի տէ գուրթարըրմը տըր :

— Լէւիթ Թայըլ զաղէթասընըն մու . հարրիրի Փօր Դիւ Պօֆօրտա մուհարրիրինին նամուսունա տօգանըր պաղը մէգալէլէր Եաթըրը օլունուրունտան իքի մուհարրիր պէյնինտէ Դաթար վէրիլմիշ իտէ տէ Լէվանթըն մուհարրիրի պու թէքիլիֆէ թէնէզլիւլ Վէ իրթիքեապ իթմէտիլիլի իշպու տուէլլօյու թէպլիլգէ մէմուր օլան քիմսէ իլէ պիլտիլիպ , մուախիէրէն պիր թարիգ իլէ իշի տուէլլօսուղ թէսվիլէ իթ . միշլէր տիր :

— Էտիրնէտէն աղօթօս պիր թարի . խիլլէ Լ . Թիւրքիւ ալտըլը մէքթուպին մաալինէ նաղարէն , Տէտէ աղաճտան Խար . մանըյա գատար Եաթըլմագտա օլան չը . մէնտըֆէր խաթթընըն ըէսմի քիւշատը իճրա օլունուպ , իշլէրինտէ ալթմըշ Կօլ . ճու գատար պուլունտուրու հալտէ պէշ օն ատէտ վալիօնլար Գարա աղաճ նամ մա . հալէ վասըլ օլուպ պիր պուշուք սաաթ սօնրա Եինէ Խարմանըյա ալտէթ իթմիշ , Վէ պունտան պէօյլէ հէր կիւն գաթարլար իլլէմէյէ պաշլայըպ զէլալիլ չըգան մա . հալլէրտէն զախրէ նաղիլ Բէք սուհուլէթ . ի օլաճաղը , ֆաղաթ Տէտէ աղաճտան Էտիրնէյէ գատար 146 քիլոմէթրօ մէսաֆէ իշին կէրէք Եօլճու Վէ կէրէք զախրէնին իւնրէթի նաղիլ ֆիսթը փէք պահալը օլ .

տուղունտան հէր հալտէ թէնդիւ իտիւմէ- սի իգթիզայը հալտէն տիր :

Շարդլըլարն մահը հալին 6 ընճը բա- ղար կիւնիւ Յովհան Ռսկերեբրանտա ագո իթտիքլէրի մէճիսի եաղմըլ ըտըք :

Պու տէֆա մէճիսի մէղքիւրտէն տո- լայը ըէիս , Շիշմանեան էֆէնտիյէ պիր գըթա լայիհա թագաւորի իլէ , մէյտանտա օլան քիւլլիյէթուլ պօրճլարըն նէրէյէ սարֆ օլտուղունու աղնամագ իսթէյիպ եօգսա թանրմայաճաղարընը , վէ իսթիֆա իտէն աղալարըն ինֆիսալլէրինի գապուլ իթմէ- տիքլէրինի , վէ մէճիսի կիւնիւ եկեղեցա- կան գանուկարը տէյու գրաւթ օլունան նիղամնամէյի տախի թանրմաղարընը , վէ պատաղին հէր նէ զաման պիր մէճիս ագո իտէճէք օլուրլար իսէ էօյլէ տէօրթ տուվար իշինտէ իթմէյիպ , իլլա թէմէլիզ իշլէրինտէն արթըգ պիր մուվաֆֆադիյէթ կէօրիւլմէյէճէյի մալիւմէրի օլմաղին , պունու թէքմիլ ֆըրգա խապէրտար օլմագ իշին ումումի վէ մէյտան պիր մահալտէ մէճիս իտիւմէք լաղըմ կէլտիյինի , վէ շա- յէթ վարա սարֆ օլունմագ իգթիզա իթ- տիյինտէ , ագճէլլէրին սարֆընա էվիլէճէ մալիւմթ էտինմէյէ հագղարը օլտուղու- նու , էլհասըլ Գիւբէլեան էֆէնտի տախի թանդիմ օլունան եկեղեցական թապիր իթ- տիքլէրի նիղամնամէյի թաստիք իթմէյիպ զապուլ իթմէյիսի իշին իսթարլէրի վէ ըէիս Շիշմանեան էֆէնտիյին մէճիսի մէղքիւրտէ իսթիմալ իթտիյի թահքիւրա- միզ քէլամլէրի պիտիրմիշլէր տիր :

(Պիզէ գալըրսա , Շարդլըլար մէճիս իթմէք իշին մէյտան պիր մահալ արամագ- տան իսէ , լալէ վէրանէլլէրինին իւղէրինէ պիր քէօշք ինչա իթտիրիպ մէճիսլէրինի օրատա ագո իթսէլէր տահա մինասիպ օ- լուր , զաթէն ապուհալսընա տա միւսա- յիտ տիրլէր :)

ՍԵՏԱՀԵԹՆԱՄԷԻ ՀԱՊԸԳԵԹԱՆ

(270 ինչի շաբաթուադ Գրէյէ)

Իշլէրինտէն պիզ պու վուգուլթը ի- շիթտիքտէ մուխաթարանըն պիզէ թէ- գարրիւպ իթմէքտէ օլտուղունա արթըգ չէքք ու չիւպհէ գալմայրպ , գատիմ իս- թիմալ իլլէտիյիմիզ սիւհաճ էլէ ալտըգ : Եանի հուղուրու ձէնապը Հագգա թէ- զարրու իլէ մէրհամէթինի թէմէննի իտէ- ըէք չէօյլէ նիյազ իտէր իտիք : Սիւպհան Սլլահ սէն քի պիզի վէ քեաֆէյի մալ վէ էշեամըլը պարպար արապլարտան վէ հարամիլլէրտէն մասուն սագլատըն , չիմտի տախի պու խրիթիան մէմալիքին ահալի- սի զուլմունտան սագլա պիզի , վէ սէնին չէրէֆ վէ իսմինին չան ու չէօհրէթինի միւսմիր օլմայան աֆէթլէրէ թէրք իթմէ պիզի , լաքին էկէր պու հալէ կիւրիթար օլմագ սէնին իրատէյի մուգատտէսէյի ի-

— Էթրաֆ գարիլէլէրտէ պուլունան ապօ- նէլլէրիմիզին զաղէթալլէրի վագթընտա եէա- լէրինէ վասլօլմատըղընա տայիր թէրաֆըմը- զա պիլտիրիլմէսի իւղէրինէ , Բօսթախանէյի Սմիրէյէ կիտիպ իֆատէի հալիլլէմէմիզտէ , պունտան պէօյլէ պու թարղչիքեայէթլէրին վուգու պուլմամասը վէ կէրէք թահրիրաթ վէ կէրէք զաղէթա վագթի իլէ մահալլէ- ըինէ վասըլ օլմասը իշին տըգաթ վէ իհ- թիմամ օլունաճաղընը Բօսթախանէյի Սմի- ըէ ճանիպը պէհիյէսինտէն թէրաֆըմըզա թէպիլիզ վէ թէմէին գըլընմըլ օլտուղու ճիւմէնին մալիւմիւ օլուպ , չայէթ վագ- թընտա զաղէթալլէրի երինէ էլլէրինէ վա- սըլ օլմատըղը հալտէ սէրիան թէրաֆըմը- զա պիլտիրիլմէսի իսթար իտիւպ , սա- պըգ Սհմէտ պէյին զէմանընտան գալմըլ օլան պու նիղամնաղըղարըն Ֆէյիլ պէյ էֆէնտի հաղըթլէրի վագթիւնտէ պու իշիթիքեալլէրին մահվ ու իզալէ օլունաճա- ղը վէ իգթիզայը իսլահաթըն իճրասը իլէ հէր չէյին հիւսնիւ ճէրեանընա տըգաթ վէ իհթիմամ պուլըրուլաճաղը մէմուլի գա- վիմիզ տիր :

ԹԷՎԱԾԻՀԱԹ

Շէհիր էմանէթը պէհիյէսի Գուտու միւթէսարըրըք սապըգ սաատէթլու Սի բաշա հաղըթլէրինէ ,

Գուտու միւթէսարըրըքը Շէհիր է- մինի սապըգ ութուֆէթլու Պէսիմ պէյ է- ֆէնտի հաղըթլէրինէ թէվճիհ պուլըրու- մուլ տուր :

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Էլուրա տէվլէթլէրի շու արա թաա- լիմի ապէրիյէյէ իահիշքէր օլուպ , Ֆը- րանսատա անգարիպ 170 պինտէն զիյատէ պիր թալիմ իճրա օլունաճագ , վէ Սաթ- ըիատա տախի 220 պին գատար ասաքիր ճիւմէսի էսիհայը ճէտիտէ իլէ թաալիմ

լահիյէնտէն իսէ մուպարէք օլուն , սէնին նաղարըն իւղէրիմիզտէ օլուն տա պիզ ճէհէննէմու օլալմ :

Թուղեան ֆըրգապընա քէնտի ամիր- լէրինտէն ճէպէլէ հիւճմէ քէնտի պէօ- յիւթլէրինտէն թալիմաթ օլմատըղը իշին օ կիւնիւ ուղուն ուղատիյէ միւքեալմէ- տէն սօնրա պրաղըպ կիթտիլէր : Էթթէսի կիւնիւ տահա զիյատէ իզտիհամ իլէ մէղ- քիւր գափունուն վիշկեահնա թէքրար թէճէմիւ իտէրէք թէրաֆէյնտէն ուղուն միւղաքէրէյէ պէտ օլունտու :

Կովաղի թէրաֆընըն մուրախիսալարը հաղիմանէ շու վէչի իւղրէ ճէվապ վէ- ըրլէր իտի : « Պիզիմ ամիրիմիզ իսթիար պիր զաթ օլմաղ իլէ մէղհէպէ վէրահիպ- լէրէ հիւրմէթ վէ մուհապէթի պէր քէ- մալ տըր , քիլիսէ վէ ահալիսի իւղէրինէ խալիսանէ նէղարէթի տէրքեար օլմաղըն , իմէրաթօր միսիլլու իճպարաթ վէ հա- գարաթ գուլլանմաղ ահալիյի եախօտ աա- քէրի գըլընտան կէչիլմէզ , աթէշիլէն ու- ֆուս թէլլէթ իթմէզ օլտուղու ճէրլտէն ալլէ ումուլ անըն հիւքիւմէթինէ ալլէմ

իտէճէքլէրի վէ ինիլթէրա տախի 60- 70 պին քիշի պիր իճրայը թաալիմտէ պու- լունաճագ տըր :

— Բուսիա , Սլէմանեա վէ Սաթրիա իմէրաթօրլարըն իլլուլ պընտա Պէրլինտէ իտէճէք միւլաղաթլարընտա խարիճիյէ նաղըրլարը տախի պէրապէր պուլունմասը մուգարէր իսէ տէ , Ս. Պիզմարգ նամի- զաճըղընը պէյան իտէրէք մէղքիւր միւ- լաղաթտա հաղըր պուլունմայաճաղընը պիլտիրիլ օլտուղունու Էլուրա զաղէթա- լէրի եաղըպ , Ս. Պիզմարգըն միւլաղաթ- տա հաղըր պուլունմամասընտա մուսխա- ընն վէրլէն գարարլէրի ըէտտ իթմէք նի- յէթինտէ օլտուղունա պէյանը էֆքեար ի- տէյօրլար :

— Բուսիանըն Գրօնթատ չէհրինտէ պուլունան թապեալարը մուպեհէնէ , վէ իսթիհքեամաթընը թէտգիգ վէ թէճէս- սիւս իթմէք իւղրէ Ֆրանսանըն էհլը մէհա- ըթ վէ տիրայէթ զապըլթանլէրինտէն պիր զաթ չէհրը մէղպուրէ կէօնտէրիլմիշ տիր :

ՇԱՐԳ ԻԻՋԵՐԻՆԷ ՂԱՐԳ ԷՖԲԵԱՐԼԱՐԸ
(269 շաբաթուադ Գրէյէ)

Էլուրա բօլիթիգասընա միւթապըգ- էսապէր իլէ Թիւրքիայէ հայաթ վէրմէք միւլթէմէլ օլտուղունա Գըրըմ մուհարէ- պէսինտէն սօնրա չէքք ու չիւրհէ գալմա- մըլտը խուսուսիյէ Ղարպըն սիւհաճ իլէ , թիւրքիա իշլաա պուլմուլ ուտու :

Պու մապուլէ վուգուլթլէրին ման- թըգճա տախի թէհսիլի պիւթիւն մէմա- լիքտէ իշիթիլիպ սիւրայէթ իթմէյի իտի , հաթթա Էլուրապա միսալ իտիլէրէք , նի- զամ ու ինթիզամ խուսուսունտա զայրէթ վէ իգտամ օլունմալը իտի , պիրա Էլուր- բանըն միւտախէլէ իթմէսի իլէ իտի քի Տէվլէթը Օսմանիյէ պու կիւնքիւ կիւն պէր հայաթ գալտը :

Չաթը հաղըթլէր Թաճտարիլլէրինն քէնտի թէպաասընա ֆէվզէլ ատէ իսլա-

աղիմ մուհապէթ իլէ ինգընտա իտէր- լէր , նաթըլ քի սիղին զիյրի հիւքիւմէթի- նիղտէ օլան պէլտէլէր ինգընտա իթտիլէր իսէ : Նիշին էօյլէ իսէ եալընըլ ճըլկա գատապասը միւթիւ օլմայաճագ , նիշին Ըսար-Սապա , վէ նաղըրը օլան զաթ թէ- րաֆէյնտէն սէվզը տէմա պէչէրէ իպթի- տար օլունմայարագ թէսիլմ օլմամալը : « Պունա գարըլըգ պիզիմնաղըրըմըլ եիւք- սէք սէս իլէ չէօյլէ ճէվապ վէրտի : « Պէն իմէրաթօր պէնտէսի վէ գուլլուլմ , պէն եալընըլ քէնտի մաթպուլունու թանըրըմ , օնու թանըման , վէ օնա իթաաթ իթ- մէյէն ասի սայրլաճաղընտան , Կովաղիյի թանըյամամ , իթաաթ իտէմէմ , Պէնիմ մաթպուլունու իմէրաթօր պէրհայաթ օլ- տուգճա , պաշապընըն գըլըճընը չէքէմէմ » :

Պու միւքեալմէ թէրաֆէյնտէն հայ- լը վէման իմթիսատ իթտիքտէն սօնրա , քէնտի պէյլէրինն եանընա կիթտիլէր , վէ ախշամ իւղէրի թէքրար կէլիլէր ի- սէ տէ միւքեալմէ տահա հագիմ վէ հա- լիմ պիր սուրէթ քէսպ իթտի : Պիր գաչ կիւն ագտէմ վուգու պուլան պիր զալլա-

հաթար իհսան պուլուրաճաղընա Բարիս
ահանամէսի իսքեաթ օլմուշ տու, վէ պու-
նա միւթէազըպէն շէրէֆուտուր պուլու-
րուլան իսթթը Հիւմայունտէ հալը հա-
զըրէնին իճապը իղթիզապընա կէօրէ իճ-
րատա պուլունուլմասը զիքը օլունմուշ
իտի :

Յիւթուհաթտան կէօզլէրի գամաշըշ
պիր միլլէթին, զաիֆ պիր միլլէթէ թէէ-
սիրի նսֆուտու օլմասը միւթէրէպ վէ թա-
պիրի օլտուղու հալտէ օ զայիֆ միլլէթ տախի-
քէնտի զաաֆիլէթինի թանըյարադը զհա-
ըը մէմուլնիլէթտէ պուլունմալը տըր, վէ
քէնսուսինէ վէրիլէն նասիհաթլէրի իսթի-
մա վէ գապուլ պիրլէ նիզամ ու ինթիզա-
մա վէ թէրադըը թարիզինէ թէշէպպիւս
իթմէլի տիր, հալ պու քի պու թէշէպ-
պիւսաթ վասըթայը տիլիօմասիա իլէ օլ-
մայըպ, անճադ քէնտի սէլամէթի վէ
միւթազպէլտէ մուհաֆազասը միւլպալէ-
սէսիլլէ մէտէնիլէթ թարիզինտէ իլէրու-
լէմէյէ չալըշմասը իլէ օլմալը տըր : Յրան-
սա պունա հէֆինտէն զիտտէ ճահտ վէ
իզտամ իտիւպ, կէրէք զազէթալար վէ
կէրէք մուալիմ միւլէրիլէրինին ըհսալէ-
սի իլէ հաթթա տիլըմասիա վասէթալէրի
իլէ տախի լաէնզաթի իսթթար իթմէքտէ
իտի, քի պունուն իւզէրինէ Թիւրքիանըն
հայաթ պուլմասը միւթթին օլաճաղընա Է-
րորա ումուլմէն իղնա օլմուշ իտի :

Վադաա իսթթը Հիւմայունտէ հա-
վի օլտուղու պազը միւնտէրիճաթլար մէշ-
քուք վէ մէճհուլ մէվաթլէրտէն մաաուուս
օլմալ իլէ պու ըսքեաթ իւզէրինէ օլունան
մահղուղիլէթ հէր նէ գատար զիյատէ շէյ
իտի իսէ տէ, էլ ճիւմլէ միհմա իմքեան
պիր մուաֆազիլէթ հասը իթաիլինտէն
վէ Զաթը Թաճաարիլէրի տախի թէպաա-
լէրի հազգընտա հէմ տախիլճէ հէմ բօ-
լիթիգաճա պիր թանգիմի իտարէնին թէ-

տա ձըլկալըլարըն հէտինէ տիւշմիւշ օլան
պիր սէրասքէրլէրինի, քի գաթլ օլմուշ
զանն իտէրլէր իտի, մաթլուպ իթմէլէ-
րինտէ, տէրհալ մէգքիւր սէրասքէրի զին-
ճիրպէնտ օլտուղու հալտէ ալտըլար կէ-
թիւտիլէր վէ ուզազտան անլէրէ իպրազ
իթտիլէր : Սէրասքէրին աղիւշը զէնտէկի-
տէ օլտուղունու կէօրաիլէր իսէ զայէթ
իլէ մէսըուր օլուպ, քէնտի եհտլէրինտէ
եհսիր օլանլարտան պիրինի սալը վէրմէք
վատը իլէ սէրասքէրին թախիլէյի սէպի-
լինի քէմալը նիալ իլէ իսթիւրհամ իտէր-
լէր իտի : (Պապիլիլէթ վէ լիազէթը զա-
թիլէտէն սարֆը նազար օլունարադ ֆէրաթ
ֆէրաթ մուգապիլ թուլթուլարադ թախիլ-
յէի սէպիլ օլունմասը Հապէշիլլէրին գա-
յիտէսինտէն տիր) : Ըսար-Սապալըլար
պունա շու ճէվապը վէրտիլէր : « Պիզ
եհսիրլէրիմիլի սիլին կիպի եօլլարտան վէ
խանէլէրտէն տէյիլ իլլա մէյտանը մուհա-
րէպէտէ, վէ բասիշահա ասի պուլուն-
տուգլարընտան սօլայը ախը վէ տէրտէսթ
իթմիլ օլտուղունուլ իլին, էմրի իմէ-
լաթօրիլէ թէֆիլիզէն գաթլի լազըմ տըր »

էսիսինի վատ պուլուրաճաղընտան սւմու-
մի պիր էֆքեաթը խայրիլէ զահիր օլմուշ
ուտու :

Իմաի մէսէլէ, թէէսիս զըլընաճադ
թանգիմաթըն մէվգըլի իճրայէ գօնուլմա-
սընա թէվազուֆ իտէր իտի :

Հէր պէլտէտէն իսէ, տահա զիյատէ
Շարդտա օլան շախաալը էլֆազլարտան
ալտանմամալը, չիւնքիւ խայըլը նիլէթլէր
տայիմա ըսար վէ թէաննիւտ սէպէպին-
տէն սուհուլէթլէ մահվ օլապիլիւ, նասըլ
քի վուգու պուլտու իսէ, քի տուէլը մու-
ազզամանն թէէքիտ վէ իսթարլէրի իլէ
իսթթը Հիւմայունտէ իճրասը, հայը
սէնէլէրտէն սօնրա մէվգըլի իճրայա վաղ
օլունմայա պէտ վէ մուպալըրէթ օլունա-
պիրտի :

Վադաա Տէվլէթը Սիլլէ պունուն
իճրասընա միւմանաթ իթմէտիլի ինքեար
օլունմալ պիր սահիլիլէր տիր :

Զիւնքիւ պիր թէրաֆտան, Ուլահ
Պուղտան վէ ճէպէլը Լիպնան, մէսէլէլէ-
րինին թէպիլլէրիլլէ մէշըուլ օլտուղուն-
տան պու թանգիմաթ վէ նիզամաթլարա
թէշէպպիւս օլունմամալը : Վէ եալընը
պիր Յուաա իլէ Սիլ, վաթանտալարընա
նիսպէթէն թէրադըլը մէտէնիլէթտէ ի-
տիլէր, ֆադաթ անլէր տէ պիլճէ գօր-
գադ օլտուգլարընտան նիզամաթը ճէտիտէ
պիր եազըլըք բէյտա իտէնէ աէկին վէ
պու թէշէպպիւսաթլարըն նէրէլէրտէ գա-
րար զըլաճաղընը լայըրը իլէ քէշի իտիւպ
իլէրու կիտիլէպիլէճէյինէ էյիտէն իսքեաթ
օլունճայա գատար թէտրիճ իլէ վէ ահէս-
թէ ահէսթէ հարաքէթ օլունուր իտի :

Զիւնքիւ մէզհէպ թէաաիլապիլիլէ ի-
լէ Բատիշահըն էթրաֆընը իսթիլա իտէն
քէնտի տիւշմէնլէրինտէն զայէթ ինթիւրազ
իլէ տալրանմայա մէճպուր իտիլէր, էլ-
ճիւմլէ պու միւշքիլաթըն քեաֆֆէսինէ

Պու քէլաթլար իւզէրինէ սէրասքէրը մէր-
գում քէնտի թէրաֆընըն աաաթլարընա
պազըրարադ շէյլէ ըհճտ իտէր իտի : « Սիլ
բէք ալա պիլիւսինիլ քի պունլարըն էլին-
տէն պանա սէլամէթ եօգ տուր, վէ պէ-
նիմ գաթլիմ հիւք օլունմուշ պիլմիշիլի-
պի տիր : Սէյլէյինիլ ամիրիմէ ձըլկալը-
լարտան նէգտինտէ էլլի գատար մահպուս
օլտուղու հալտէ պէնի պոճ գատար մը սէ-
վէր : Հաշան պէնիմ շախսըմա մուգապիլ
եալընը պիրինի պէտէլ ֆէտա իտէր : Նի-
չին պէնիմ ամիրիմ պէնիմ շախսըմա պէ-
տէլ օն նէֆէր ֆէտա իթմէլ : օնուն եա-
նընտաքի եհսիրլէրէ պիլիլիմ էօլիւմ եօգ
տուր, լաքին պէնիմ էօլիւմիւմ տէրտէսթ
վէ պալըմտան եօգարը ասըլը տըր » : Պու
գատար ֆայտէսիլ միւքեալէմէտէն սօնրա,
պիրիպիրլէրինէ հօշճա գալընը տէյէրէք
պրազտըլար կիթտիլէր :

Տէօրտիւնճիւ կիւն սաաթ աթը սու-
լարընտա ճէպէլին փիշկեահընտա պիրի-
քիպ միւզաքքէրէյէ պաշլարլար, վէ քէն-
տի թէրաֆլարընտա օլան եհսիրլէրտէն
պէշ ալթը քիշինին թախիլէյի սէպիլլէրի-

զայիպ օլարադ մադսէտլէրինէ վասըլ օլա-
պիլիլէր, քի պունլարտան պաշլըճալարը-
նը զիքը իտէլիմ :

Էվլէլա, քէնտի Սալլէթլէրիմիլին
նիզամընա թաթպիլքէն եալընը գուվլէյի
ասքէլիլէ խարիճտէ օլարադ վիլայէթլէ-
րին իհտաար վէ ինթիլապը միւթէպէրան-
տէն միւրէքքէպ պիր մէճլիսի քէպիրին
իլալէսի, վէ պունու իլէ մէմլէքէթին մէ-
նաֆիլինի միւզաքէրէ վէ թէշէքիւր իթ-
տիքտէն սօնրա իճրայը խաւսուտունու հիւ-
քիւմէթէ արզ վէ թադտիմ իթմէք իտի :

Շուրայը Տէվլէթին թէշէքիլ իսէ նի-
զամը ճէտիտ վէ գանունմալէլէր իհտաա
իթմէք, վէ միւզաքէրէ իտիլմէք իշին ի-
տի, քի պունու իլէ եէնի պիր նիզամա,
վէ հէր իտարէնին տախիլի նիզամ վէ ին-
թիզամընա մէյեալ պուլունտուղու քէշի
օլունապիլիլէրտի :

Վազըթլար իւզէրինէ օլան նիզամա-
մէ իսէ, սահիլալը էմլաքըն քէնտի միւլք-
լէրինին շէրէֆլէնմէսինէ պատի օլուպ,
թէաաիլապտէն իսէլաա օլունտու :

Տիկէր պիր գանունմալէնին իճրասը
իսէ զայէթ լազըմ օլտուղունտան Էրորա
գապիլէթօլարը թէրաֆընտան հէր ան
մաթլուպ օլունմազտա իտի, չիւնքիւ Է-
րորալըլար Թիւրքիատա միւլք սահիլալի
օլմալարը իլէ պունտա տախի Թիւրքիանըն
մէնաֆիլինէ մուճիպ օլուպ ախղուլթայա
պիր գօլայըրը վէ ասհապը միւլք վէ էմ-
լազըն մալլէրինին տէյէր ֆիլաթընը զամմ
իլէ մէմալիքտէ էմլազըն ըիվաճընա պա-
յիս օլունտու :

Մէքթէպը Հարպիլէ վէ Պահրիլէնին
նիզամը ճէտիտէ վաղ օլունմասը, զաիտէ-
յի աթիլքէ իւզըրէ պաշտան սալմա տէրս-
լէր վէրիլմէքտէ իտի, քի պու թարիդ
իլէ հէր հալտէ էհլը մէհարէթ վէ մալիւ-
մաթ պիր զապիթան պուլունմալ իտի :

Նի վատ իտէրէք քէնտիլէրինին սէրասքէ-
րինի իսթէրլէր իտի : Պունա օ պիր թա-
րաֆ քէնտի եհսիրլէրինին քեաֆֆէսինին
թախիլէյի սէպիլ իտիլիլի հալտէ սէրաս-
քէրի գօլլէրէճէքլէրինի, եօգսա մաթ-
լուպլարընըն իճրասընըն միւթթինիլ օլ-
տուղունու ճէվապ վէրտիլլէրինտէ, մէճ-
պուր օլտուլար պէյան օլունան պու շարթը
գապուլ իթմէյէ, վէ պու վէճհ իլլէ տախի
թէէլիլիլ զաթ իւլպէյն հուսուլէ կէլէրէք
մէսէլէ իսթթամ պուլտու :

Պէշինճի կիւնիւ « Էրքէշ Կովազի պէ-
յին օրտուտունու օրատան գալարըրպ Սրպ-
Ամպա ճիհէթինէ նաղլ իթտիլի մէշհու-
տիմիլ օլուպ, պու ճէպէլին վալիսի տէ-
յիլ ճէպէլէ, իլլա ճէպէլին էթէյինտէ
վազը պօղաղտան պիլլէ տուլտու իթմէսի-
նէ մուգալէմէթ իթմէք իսթէտի իսէ տէ,
միւզթէտիր օլամայըպ թէրաֆէյնտէն իւշ
տէօրթ քիշինին թէլէթի իլէ Կովազի մէվ-
ճուտու մայէթի իլէ պօղաղը իլէրի կի-
րիպ, օրատա պուլունուպ տախիլի տայրէի
իթթաթ օլմայան քէյլիլլէրին խանէլլէրի-
նի խարապ իտիւպ տալարլարընը տախի
նէպհ ու զարաթ իլլէտի : (Տէւ-Վ)

Գալտը քի, պունլարա պու քէրէ
աէրէճէյի նիհայէտէ տըգգաթ վէ իհթի-
մամ օլունարագ եիւքսէք մալիմաթլար
քէսպ իթմէք իշիւն էլչէմ օլան թէտա-
պիրլէրտէ իպթիտար օլունտու :

Յրանսա տարիւլ ֆիւնիւն հօճալարը-
նըն մուսլէնէթի իլէ միւքէմէլ պիր
Մէքթէպը Սուլթանինին թէէսիսի քիւ-
շատը վէ հիւսնիւ նիզամ իլէ իտարէ օ-
լունմասը վէլ հասըլ էյալէթ վալիլէրինէ
էհլի տիրայէթ վէ էհլիլէթ քիմնէլէրին
նասպ ու թայեին օլունմալարը քի, պուն-
լար ահայինին մէնաֆիլինէ վէ մէմալիքին
թէրաքքիսինէ մէտար օլուպ, վագասա
պու իսլահաթլար բէք տէ խօշնուտ իտի-
նի թարիգտէ տէյիլ իտի իսէ տէ, էսաս-
լարը վազ օլունտուղու թագտիրտէ մի-
րուրի զէման իլէ մէմալիքին թէրագղի
իտէճէյի պի իշթիպահ իտի :

Հալ պու քի խաթթը Հիւմայունտէ
միւնտէրիճ օլան էսասլարը թէմամէն իճ-
րա իթմէյիպ վագթ ու զէմանէ իւմիտ իթ-
մէք պիր խայալաթ իտի :

Շուրայը Տէվլէթտէն մէմուլ օլունան
մուհասէնաթ տախի կէօրիւլէմէտի, կէօ-
յա վէրիլէն գարարլարըն իճրասը մէմա-
լիքին ումուսլէն թէրագղընա մէնուլ վէ
եախօտ ազալարըն մէհարէթսիլիլինտէն
հայը միւնքիլաթլար փէյտա իթմիշ օլունու :

Վիլայէթլէրտէ թէշքիլ օլան մէհիսի
ումուսլիլէրին գարարլարըն էքսէրի վիճու-
տի մէյտանտան մահվ օլմուշ թահիրրաթ
մագամընտա թուլուլտու, վէ իտարէի ա-
յալէթլէր չօգ տէֆա աթիգ վէ պաթըլ
ուսուլլէրտէ գալտըլար, եալընըզ վագֆա
տայիր օլան դավանին վէ մէքթէպլէրին
թէճտիտը նիզամը վէ Մէքթէպը Սուլթա-
նինին իհտասըն էֆքեարլէրէ օլունգա,
թէէսիլ իտիւպ իճրա օլմուշ պիր իսլա-
հաթ սայըլապիլտի, ֆագաթ մատամ քի
մէմալիքի Օսմանիլէյի պիր լահզատէ մէյ-
տանէ կէթիլմէք միւմքիլսիլ տիր, ար-
թըգ մէսէլէյի, վագթը զէմանէ իհալէ ի-
տէրէք միւսթագպէլէ հազըր պուլունմա-
լը :

Զաթը հազըրէթը Միւլիւքեանէնին
Բարիսէ թէշքիլ պուլունմալարը, քի 1867
հիւքիւմէթը սապըգա զէմանը օլուպ Յը-
րանսանըն իգպալի տէրէճէյի նիհայէյէ
վասըլ օլմուշ իտի :

Իմտի մէմուլ օլունուր իտի քի մէմա-
լիքի Օսմանիլէտէ տախի թարիգը մէտէ-
նիլէթէ տէվամ վէ իգտամ օլունա իտի,
կէրէք Թիւրքիա վէ կէրէք Էւրոբա բօ-
լիթիգասընա ֆէվզէլատէ պիր ֆաիտէ օ-
լաճաղըտը : (Տէւֆ)

ՃԻԶՎԻԹԼԻԼԻ

Նոյն ֆրէյ քի զաղէթասը Ալէմանեա-
տան թարտ օլուպ, Աւսթրիա մէմալիքին-
տէ իգամէթ իթմէք արզիւ իտէն ճիգ-
վիթիլլէրին հագլէրինտէ նէ մուսլէլաթ-
տա պուլունուլաճաղըն հալիլայալէթ վա-
լիլէրին պիր գըլթա թահիրրաթը ումուսլի

թաստիր գըլընտըղըն տէրճ իտէր . իշպու-
լթահիրրաթը ումուսլիտէ 13 հազիրան 1858
թարիլինտէ վագը օլան իրատէնին գարա-
րըն պէյան իտէր :

« Աւսթրիա մէմալիքինտէ զաթէն իհ-
տաս օլմուշ թարիգաթ վէ շիրքէթլէրտէն
մատաա միւնէտտէտէն պիր մանսաթըր
րուխսաթը թալէպ օլունտուգտա մահալ
փիսգոփոսունուն իսթիտաընա թէվֆիգէն
թարաֆը վալիտէն միւսաստտէ րուխսաթ
օլունուպ, պատէհու մէզահիպ նաղըրընա
արզ վէ թագտիրմինէ թէվագգըֆ իտէր :

Իմտի շուրասընա տըգգաթ օլունմալը
տըր, քի Նէմյէ թէպասսընտան օլմայան
պիր կրօնաուրա Աւսթրիա մէմալիքինտէ
իգամէթ իթմէյէ միւսաստտէ օլապիլի մի,
պունու տա վալիլին քէշֆ վէ իտրագընա
իհալէ իտէր :

Ղաղէթայը մէքքիւր զանն իտէր քի
Ալէմանեալը Ճիգվիթլէր մէմալիքը Աւսթ-
րիատա միւնէտտէտէն մանսաթըր իհտաս
իթմէք օլմայըպ, եալընըզ աուր, եա պիր
բարաս կիպի վէ եախօտ Մէմիւրիլար-
տա բրօֆէսօրլուգտա պուլունաճաղլար :

Պաշէն իսէ սաղընտան մը, սօլուն-
տան մը գասասընտան մը պիլմէյիլ հէր
նէրէտէն չըգարտը իսէ Ճիգվիթլէրին Ա-
վրսթրիա մէմալիքինտէ գապուլ օլունմա-
մասը իշիւն Աւսթրիա իմքէրաթօրու թէ-
րաֆընտան վիլայէթ վալիլէրինէ էվամիլի
մախսուսէ կէօնտէրիլտիլինի եաղմըշ, ֆա-
գաթ Պաշէն իսթէտիլի մանա իլէ պիր
չէյի թէրճիւմէ իտիւպ միւնքիլէրինի
ալտատմամալը տըր, չիւնքիւ հէմ բարա
ալըպ հէմ ալտաթմագ զաղէթաճըլըզ
մէպտէսինէ մուղայիր տիր, եօգ էկէր
քէնտի էֆքեարը պու թարիգտէ իսէ պու-
նու տա Հիւքիւմէթը Սէնիլէյէ իսթար
վէ պէյան իտէպիլիլ . Էքճիւմէ Ալաման
լիսանընա աշնա օլմագ վէ պիր ազ տահա
Նէմյէճէ թահսիլ իթմէք արզիւ իտէրտէ
էհվէնճէ գահվէ շանթանլարա միւրաճաթ
իտէպիլիլ :

Լօնտրատա Գանինպը ճիվարընտա
պիր գատըն սապահլայըն պալը ալըգ է-
վինին պաղչէսինտէ հայը վագըթ էյլէն-
տիքտէն սօնրա թէքրար խանէսինէ կիր-
տիքտէն պիր չէյրէք սօնրա վէֆաթ իտէր,
պատէհու գօմշուլարը մէրգուլէնին վէ-
ֆաթընը տույտուգտա բօլիսէ խապէր վէ-
րիպ, բօլիս թէրաֆընտան պիր մէմուր ի-
լէ պիր տէ հէքիմ կէլիլ, վէ սէպէպի
թէֆթիլ օլունտուգտա եարըմ սաաթ էվ-
վէլ պալը ալըգ պաղչէտէ կէզմէքտէ օլ-
տուղունու հէքիմէ իսթարլէրի իւզէրինէ,
հէքիմ մէրգուլէնին պալընա պագտըգտա
պալընըն թասը կիւնէլին թէէսիլինտէն
չիքէսթ օլուպ պէյնի գան իլէ մուհաթ
օլտուղու կէօրիւլմիւշ տիր :

— Պուքրէշտէ նիւզուլ իտէն պա-
րանլէրին իշինտէ սիահ ղէնքտէ պիր նէվի
պէօճէք տախի նաղիլ օլմուշ տուր :

— Մէմալիքի միւնքիլմէյայի Ամէրի-
գատան էճնէպիլէյէ իխրաճ օլունան բա-

մուղուն մըգատըն պիր հաֆթա զարֆըն-
տա պին եէտի եիւզ էլլի պալեա օլուպ,
չըգան սէնէ իյուլ սյընտան շիմտիլէ գա-
տար իքի միլիօն ալթը եիւզ սէքսէն թօ-
գուզ պին իւշ եիւզ էլլի պալիա օլմաղլէ,
պունուն պիր միլիօն տօգուզ եիւզ օթուզ
պէշ պին սէքիլ եիւզ պալեապը Ինկիլ-
թէրրայա կիթմիշ տիր, վէ շիմտի մէվ-
ճուտ մալ եիւզ տօգուզ պին պէշ եիւզ
պալիա իմիշ :

ԹԵԼԵԿՐԱՖԻՅԷ

Բարիս 27 աղտթօս :

Մ. Թիէր պիր Սինաթօ մէհլիսի
թէշքիլ օլմասընը թէքլիֆ իտէճէք տիր :

Պէրլին 28 քէզա :

Կէլէճէք հաֆթա պէշ եիւզ ֆրան-
գըն թէպիմի իլէ Բրուսիա աքքէրինին
Մարիլն իլէ Հալթ Մարիլն այալէթլէրին-
տէն չըգմալարընը Մ. Թիէր պէյան իլէ-
տի : Վիլէնա քէզա :

Իմքէրաթօր Կիլիօմ Կայսթէնտէն
Պէրլինէ աղիմէթ իլլէտի, հիլնի հարա-
քէթինտէ ահալի թէրաֆընտան ալըլլան-
տը վէ կէլէճէք սէնէ եինէ Կայսթէն-
կէլէճէյինի սէյլէտի :

Պէրլին քէզա :

Կրան Տիւք Նիլօլա Բուսիա իմքէրա-
թօրունուն օլլու պուրայա մուվասըլթ
իթտի :

ՍԱՐԱՖԻՅԷ

1872 ՕԳՈՍՏՈՍ 18

Լիւրայի Օսմ. 100 ղրշ հիսապիլէ	
Ինկիլիլ լիւրասը	109 8
Յրանսը	87 4
Բօլ	89 6
Քրիմից	51 16
Մէհիլիլ	102
Պէշիք	104 35
Մէթալիք	105 3

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻՍՏԱՅԸ

Օգոստ. 17 աղլամ գափանտը	57—18
« 18 սապահ ալըտը	57—15
« « աղլամ գափանտը	57—17
« 16 սապահ ալըտը	57—16

ԻԼԱՆ

Պէյ օլլունտա պիր թարաֆտան Գըր-
լանիլըճ սօգաղը Նօ 10 իլէ պիր պապ 100
զիրա արտա վէ պիր գուլյուսու օլտուղու
հալտէ սաթըլը օլտուղունտան թալիպիլի
զուհուրինտէ մաթպասմըզա միւրաճաթ
իլլէմէլէրի :

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՅԱԶ ՎԷ ՄԵՍՈՒԼԸ ՂԱԶԷԹԱ	
ՄԻԲԱՅԷԼ ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ	
ՂԱԼԱԹԱ	
Նօ 19 ԷՐՄԵՆԻ ՔԻԼԻՍԱՍԸ ՍՕԳԱՂԸ	
ԽԱՆԸ ՔԷՊԻՐ	